

Tisztelettel köszöntöm a Big Five tagjait 90. születésnapjuk alkalmából. Magam sem vagyok fiatal 78. évemet taposom, öröm, hogy felköszönthetem egykori professzoraimat. Mikor a felkérést kaptam, hogy Fuchs Lászlóról beszéljek, elgondolkoztam, hogy miről beszélhetnék. Hálás téma lenne ha elmesélhetnék sztorikat Lászlóról, de egyetlen sztorit sem tudok (bezzeg, ha Rédei Lászlóról beszélhetnék rengeteg aranyos történetet mesélhetnék el). Rövid idő alatt Laci eredményeit is nehéz elmondani. Viszont a hallgatóságnak érdekes lehet a régmúlt, azok az évek amikor Fuchs Lacival találkoztam, majd az azt követő több mint tíz év.

1954-ben kezdtem el tanulmányaimat az ELTE-n. Ennek pontosan 60 éve. Érdekesebb, ha ezt az évet a másik irányból közelítjük meg, 9 évvel vagyunk a háború befejezésétől. Nyúlfarknyi idő. Tudni kell, hogy a háború előtt a Pázmány Péter egyetemen viszonylag kevés matematika volt. 1954-ben viszont egy a világviszonylatban is kiváló matematikus gárdával találkoztam. Tanárain nagy részét már korábbról ismertem a Bolyai Társulattól, ahová mint középiskolás rendszeresen jártam. Számomra ma is csoda, hogy milyen kiváló oktatói gárda volt az ELTE-n. Ha nem az lett volna könnyen lehetne megmagyarázni. Döbbenetes volt, hogy a megelőző 9 év alatt mennyi kiváló professzort sikerült összegyűjteni és dicséret illeti azokat akik ezt megtették és állásokat biztosítottak számukra. A világ bármely vezető egyetemén ma is megállná a helyét ez az oktatói csapat.

De nézzük kik voltak a professzorok: Császár Ákos és Fuchs László harminc évesek voltak, Rényi Alfréd 33, Hajós György 42, Turán Pál 44, Péter Rózsa 49. Volt egy „öreg” vagy inkább öregnek tűnő professzor Szász Pali bácsi 54 éves volt. Császár és Hajós a Műegyetemről jöttek, többségük viszont középiskolában volt tanár, ha egyáltalán talált állást. Kitűnő a tanársegédi, adjunktusi gárda is, volt ott Sós Vera, Rényi Kató, Lánci Edit a fiú hallgatók örömeire három csinos fiatal hölgy. Itt volt Fried Ervin is.

Ebben az intézetben kiváló légkör uralkodott, nyoma sem volt a későbbi évek feszültségeinek. Szinte családias volt a atmoszféra. Itt mint hallgatók, minden erőnket a matematikára koncentrálhattuk. Én Gratzner Gyurkával kezdtem el a kutatást. Megtanulhattuk, hogy a matematikus nem az aki minél több tételt tud, a matematikát csinálni kell. Állandóan bekapcsolt aggyal kell rendelkezni. Rényi vagy Erdős mondta, hogy a matematikus egy olyan gép amelybe kávéót öntenek és tételek jönnek ki. Turán Pál ezt később kiegészítette: ez a kávé olyan gyenge, hogy legfeljebb egy lemmára elegendő.

Első évben Fuchs Laci bevezetés az algebra és számelméletbe című tárgyat adta elő. Ez persze számunkra nem jelentett semmi újat mert a középiskolában mint feladatmegoldó a determinánsok, prímszámok alapjaival tisztában voltunk. Ennek ellenére nagyon szerettük az előadást, amikor Laci absztrakt algebra címmel tartott előadást, az volt új számunkra, hogy itt elméletekkel találkoztunk, hogyan lehet struktúra osztályokat leírni. Korábban inkább olyan matematikát ismertünk ahol ad hoc módszerekkel kellett dolgozni, pl. szerkesszünk háromszöget három lehető leglehetősebb adat alapján. Még egy hasonló felfogású tárgyal találkoztunk a harmadik évben Császár Ákos valós függvénytan című előadásával. Fontosak voltak Fuchs Laci speciális előadásai az első éppen hálóelmélet volt ez akkor az algebra egy fiatal ága volt amely G. Birkhoff nevéhez kapcsolódik. A másik előadás értékelés elmélet amit Kürschák József alkotott meg. Jelentősek volt Laci szemináriuma, ahol elmesélhettük legfrissebb eredményeinket és megvitattuk a többiek dolgozatait.

Mint említettem kitűnő volt a légkör, nyoma sem volt a hierarchiának. Személyes viszonyunk Fuchs Lacihoz sokkal szorosabb volt mint a szokásos professzor-hallgató viszony. Többször jártunk Fuchs Laciéknál, ma is jól emlékezem Laci tündéri szüleire. Laci mindkettőnk házasságánál tanúként szerepelt. Elmondhatom, hogy egy nagyon jó házassághoz adta a nevét. Fontos volt, hogy megismertett bennünket a vezető külföldi algebristákkal. Kétszer vitt bennünket Oberwolfachba ami az akkori időkben nagyon-nagy dolog volt. Ott olyan kiválóságokkal ismerkedhettünk meg mint Reinhold Baer, B. H. Neuman és Wieland.

Megköszönöm ezeket az éveket és jó egészséget kívánok a Big Five tagjainak.